

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 15.1.2026

Poliisilaitoksen lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevasta hallituksen esityksestä HE 187/2025 vp

Poliisilaitos esittää asiassa seuraavat näkemykset.

Yleistä

Poliisilaitos kannattaa tietyin varauksin syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista törkeän huumausainerikoksen, törkeän ihmiskaupan ja törkeän ryöstön kohdalla.

Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan rikosprosessin tehostamisen kannalta keskeistä on kiinnittää huomiota suurivolumisten rikosasioiden prosessin sujuvoittamiseen. Sujuva rikosprosessi näissä asioissa varmistaa asianosaisten oikeusturvan ja rikosasian käsittelyn nopean loppuun saattamisen. Tämä nostaisi rikosprosessin laatua sekä keventäisi työkuormaa tuomioistuimessa ja muissa rikosprosessin toimijoissa. Näihin asioihin liittyy myös pienempiä oikeusturvariskejä verrattuna nyt käsillä olevaan asiaan.

Poliisilaitoksen käsityksen mukaan syyteneuvottelun soveltamisalan laajennuksella näihin kolmeen rikosnimikkeeseen ei ole merkittävää syyteneuvottelun käyttöä lisäävää vaikutusta. Näkemys perustuu kyseisten rikosnimikkeiden lähtökohtaisesti varsin rajalliseen käyttöalaan syyteneuvottelun näkökulmasta ja siihen hallituksen esityksestäkin ilmenevään seikkaan, jonka mukaan ehdotettujen kolmen rikosnimikkeen perusmuotoiset teko- muodot eivät Krimon vuoden 2024 selvityksen mukaan ole vuosina 2015-2022 olleet tunnustamisoikeudenkäynnissä annettujen tuomioiden päärikkoksena kertaakaan.

Poliisilaitos korostaa, että tutkinnanjohtajan ja syyttäjän tulee yhdessä arvioida ja huolehtia näytön riittävyteen liittyvistä seikoista erityisesti tapauksissa, joissa syyteneuvottelumenettely käynnistyy jo esitutkinnan aikana. Tapauksissa on tarkasti otettava huomioon mahdollisuus myöhemmässä vaiheessa tapahtuvaan syyteneuvottelun kariutumiseen – esimerkiksi tunnustuksen peruuttamisen johdosta – jolloin on tärkeää, että näytön riittävyys on tullut arvioiduksi myös tavanomaisen rikosprosessin näkökulmasta.

Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan syyteneuvottelun soveltamisen kohdalla erityisen keskeistä on tunnistaa ne tapaukset, joihin se voisi soveltua. Poliisilaitos korostaa, että syyteneuvottelun mahdollista soveltuvuutta koskevan ratkaisun tulee aina perustua huolella tehtyyn tapauskohtaiseen arvioon, jossa on prosessiekonomisten hyötyjen lisäksi kiinnitettävä huomiota myös asian laatuun.

Poliisilaitos lausuu vielä seuraavat törkeää huumausainerikosta ja törkeää ihmiskauppaa koskevat näkemykset.

Törkeä huumausainerikos

Törkeiden huumausainerikosten maahantuonti- ja levityskokonaisuuksien kohdalla kysymys on kansainvälisestä järjestäytyneestä rikollisuudesta, mihin tulee puuttua tehokkaasti. Esitutkinnassa tarkoituksena on selvittää toiminnan johtajat, suunnittelijat ja rikoshyödyn keräävät ylätasen henkilöt ja saattaa nämä rikosoikeudelliseen vastuuseen sekä organisaation toiminta ja huumausaineiden levittäminen päättymään. Syyteneuvotteluun liittyvä konkreettinen uhkakuva on, ettei rikoskokonaisuuden tosiasiallisia toimijoita saada koskaan selvitettyä, jos syyteneuvottelua sovelletaan henkilöön, jolle on maksettu tai jota on painostettu tunnustamaan tekoja, joista ovat tosiallisesti vastuussa aivan toiset ja organisaatiossa ylemmällä portaalla toimivat henkilöt.

Useita rikoksesta epäiltyjä sisältävän törkeän huumausainerikoskokonaisuuden kohdalla syyteneuvottelun soveltaminen yksittäisen henkilön kohdalla saattaa johtaa tilanteeseen, jossa muut rikoksesta epäillyt epäilevät syyteneuvotteluun suostuneen henkilön kertoneen poliisille myös muiden rikoksesta epäiltyjen osuuksista kokonaisuudessa. Huumausainerikollisuudessa vallitseva vaikenemisen kulttuuri huomioiden syyteneuvotteluun suostuminen saattaa siten aiheuttaa tällaisessa tilanteessa henkilölle henkeen ja terveyteen kohdistuvan vaaran.

Syyteneuvottelu voisi siten soveltua lähinnä tapauksiin, joissa on vain yksi rikoksesta epäilty, kyse olisi törkeän huumausainerikoksen alarajalla olevasta huumausaine-erästä ja tilanteesta, jossa niukkojen lähtötietojen perusteella tutkinnan tuloksellinen laajentaminen ei olisi kovinkaan todennäköistä. Helsingissä tällaisia tapauksia arvioidaan olevan vuosittain noin kymmenkunta.

Törkeä ihmiskauppa

Käytännössä törkeiden ihmiskauppajuttujen rikoksesta epäillyt yleensä kiistävät syyllisyytensä esitutkinnan alkuvaiheessa uskoen siihen, ettei asiassa tulla saamaan riittävää näyttöä heidän syyllisyydestään. Törkeän ihmiskaupan tunnusmerkistö on moniosainen ja sisältää myös tapauskohtaista tulkinnanvaraisuutta, mikä saattaa vaikuttaa rikoksesta epäiltyjen näkemykseen omasta syyllisyydestään syyteneuvottelun estävällä tavalla ainakin esitutkinnan alkuvaiheessa. Kiinnostus syyteneuvottelua kohtaan saattaa lisääntyä vasta esitutkinnan loppuvaiheessa tai syyteharkintavaiheessa.

Rikoskokonaisuudessa saattaa olla useita rikoksesta epäiltyjä, joista osalla on kiinnostusta syyteneuvottelua kohtaan ja osalla ei. Tällaisissa tilanteissa syyttäjä ei lähde ajamaan syyteneuvottelua. Edelleen vaikutusta voi olla myös sillä, että käytännössä rikoksesta epäillyt – joista suurin osa on ulkomaalaistaustaisia ilman vakituista asuntoa Suomessa – tulisi syyteneuvottelusta huolimatta pitää useissa tapauksissa vangittuina tuomion antamiseen saakka.

Syyteneuvottelun piiriin soveltunee ja ohjautunee vuosittain vain muutamia juttuja – kuten tähän mennessä on tapahtunut paritusrikosten kohdalla. Perusmuotoisia ihmiskaupparikoksia ei tiettävästi ole käsitelty Helsingissä tässä menettelyssä viime vuosien aikana.

Ihmiskauppakokonaisuuksien sekä niihin liittyvän rikoshyödyn selvittäminen voi olla hyvin työlästä, joten syyteneuvottelu voi olla prosessiekonomisia hyötyjä tuottava menettely niissä tapauksissa, joihin se soveltuu.

Ilmoitus asiantuntijasta

Helsingin poliisilaitoksen asiantuntijana toimii rikostarkastaja Kimmo Sainio.

Jari Liukku, poliisipäällikkö

Kari Järmälä, rikostarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 05.02.2026 klo 14:15. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Helsingin poliisilaitos

Pasilanraito 11, PL 11, 00241 Helsinki

kirjaamo.helsinki@poliisi.fi

Puhelin 0295 470 011, Faksi 0295 411 622, poliisi.fi